

บทความวิจัย (Research Article)

กระบวนการการพัฒนาหลักสูตรในระดับอุดมศึกษา

กรณีศึกษา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

The Curriculum Development Process Higher Education:

A Case Study of Pibulsongkram Rajabhat University

ลูกขวัญ อินทร์คล้าย^{1*} ผ่องลักข์ม จิตต์การุญ¹ และวิราพร พงศ์อาจารย์¹
Lookkhwan In-klai^{1*}, Phongluck Jitgaroon¹, and Wiraporn Pongajarn¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนากระบวนการพัฒนาหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 และเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2558 ซึ่งงานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการปฏิบัติในการพัฒนาหลักสูตรในระดับอุดมศึกษา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 และเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2558 เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยนี้ คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ตามหลักการพัฒนาหลักสูตรของทาบา 7 ขั้น โดยเป็นการสำรวจระดับการปฏิบัติและข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักสูตรกลุ่มตัวอย่าง คือ อาจารย์ประจำหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามจำนวน 337 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ในการพัฒนาหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม มีการปฏิบัติตามหลักกระบวนการการพัฒนาหลักสูตรของทาบา 7 ขั้น ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายขั้น พบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทุกขั้น โดยขั้นที่ 7 “การกำหนดสิ่งที่จะประเมินและวิธีการประเมิน” มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และขั้นที่ 1 “การวินิจฉัยความต้องการ (สำรวจปัญหา ความต้องการและจำเป็นของสังคมและผู้เรียน)” มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด โดยอาจารย์ประจำหลักสูตรให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาในระดับมาก ตามลำดับ ได้แก่ “ควรคัดเลือกบุคลากรประจำหลักสูตรให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2558” มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาตามลำดับ ได้แก่ “ควรกำกับกระบวนการพัฒนาหลักสูตรให้เป็นไปตามหลักการของการพัฒนาหลักสูตร” “ควรนำผล

¹ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Program in Curriculum and Instruction, Faculty of Education Science, Pibulsongkram Rajabhat University

*Corresponding author; email: lukkhwan@yahoo.com

(Received: 12 July 2018; Revised: 17 November 2018; Accepted: 29 October 2019)

ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม มาใช้ประกอบการพัฒนาหลักสูตร”
 “ควรสำรวจความต้องการในการศึกษาต่อและความต้องการในการใช้บริการบัณฑิตโดยทั่วถึงทุกหลักสูตร”
 “ควรจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาหลักสูตรให้เพียงพอ” “ควรจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาหลักสูตรแก่อาจารย์ประจำหลักสูตร”

คำสำคัญ: กระบวนการพัฒนาหลักสูตรมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักสูตร

Abstract

This study was one part of the research on “Guidelines for Developing the Curriculum Development Process of Pibulsongkram Rajabhat University according to Thai Qualifications Framework for Higher Education, TQF 2009 and the Curriculum Standards of Higher Education 2015” This study focused on the curriculum development process based on Thai Qualifications Framework for Higher Education, TQF 2009 and the Curriculum Standards of Higher Education 2015. The instruments used in this research were questionnaires on curriculum development process of Pibulsongkram Rajabhat University based on the 7-Step Talbot's development principles; the survey was conducted on the level of practice and suggestions for curriculum development. The samples were 337 teachers who took responsibility for the curriculum they worked for at Pibulsongkram Rajabhat University. Quantitative data were analyzed by using mean/standard deviation, and content analysis with conclusion. The research revealed that teachers used the seven-step development of Taba's curriculum development in the development of the curriculum of Pibulsongkram Rajabhat University as a whole which was in high level. When considering individual step, it found that each step was also in high level, especially in step 7, “Determining what to evaluate and how to evaluate” was the highest mean scores, and the first step “Diagnosing needs (exploring social needs and learner needs)” was in the lowest mean scores. The teachers in the curriculum gave the suggestions for curriculum development in each aspect from the highest important to the lowest important respectively as “The teachers who were selected to work for each curriculum should have their qualification that meet the curriculum standards in higher education in 2015”, “The curriculum development process should be in line with the curriculum development principle”, “The satisfaction of persons who our graduate students work for should be taken into account in curriculum development”, “There should be the survey in

the needs of continuing education for our students and the need to use our students in all curriculums.", There should be the sufficient budget in allocation to develop the curriculum.", and "There should be the training course in the curriculum development process for teachers. "

Keywords: The Curriculum Development Process of Pibulsongkram Rajabhat University, Suggestion for Curriculum Development

บทนำ

การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย จัดการศึกษาภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) กระทรวงศึกษาธิการ โดยมีมาตรฐานการอุดมศึกษาเป็นกลไกในการกำหนดนโยบายของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการอุดมศึกษา ประกอบด้วย 1) มาตรฐานด้านคุณภาพบัณฑิต 2) มาตรฐานด้านการบริหารจัดการการอุดมศึกษา 3) มาตรฐานด้านการสร้างและพัฒนาสังคมฐานความรู้และสังคมแห่งการเรียนรู้ โดยในปี พ.ศ. 2552 สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้จัดทำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 สำหรับใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร จัดการเรียนการสอนและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ส่งเสริมให้มีการศึกษาตลอดชีวิต และพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยให้มีคุณภาพและมาตรฐานใกล้เคียง ซึ่งจะช่วยกำหนดความมีมาตรฐานในการจัดการศึกษาในทุกชั้นตอนอย่างเป็นระบบ เปิดโอกาสให้สถาบันอุดมศึกษาจัดหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอนได้อย่างหลากหลาย คุณภาพของบัณฑิตมีมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามที่มุ่งหวัง ประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุขและภาคภูมิใจ เป็นที่พึงพอใจของนายจ้าง และเป็นคนดีของสังคม ช่วยเพิ่มความเข้มแข็ง และขีดความสามารถในการพัฒนาประเทศชาติได้ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2553)

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 เน้นการจัดการศึกษาที่ผลการเรียนรู้ (Learning Outcomes) ของนักศึกษาอย่างน้อย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม 2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะทางปัญญา 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยหลักสูตรที่พัฒนาปรับปรุงต้องมีหัวข้อรายละเอียดครบทุกประเด็น แต่หากมีประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับสาขา (มคอ.1) หลักสูตรต้องพัฒนาให้เป็นไปตาม มคอ.1 โดยสาระสำคัญ มีการกำหนดคุณลักษณะของบัณฑิตในสาขา/สาขาวิชา ปริญญา และองค์ความรู้ที่เป็นเนื้อหาเท่าที่จำเป็นต้องมีในหลักสูตรสาขา/สาขาวิชาระดับคุณวุฒินั้น ๆ เพื่อเป็นหลักประกันผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาในสาขา/สาขาวิชาและระดับคุณวุฒินั้น จะมีผลการเรียนรู้ไม่น้อยกว่าที่กำหนด มีผลบังคับใช้กับหลักสูตรที่พัฒนาเพื่อรับนักศึกษาตั้งแต่ปีการศึกษา 2553 ส่วนหลักสูตรที่เปิดสอนอยู่แล้วต้องปรับปรุงให้สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 ภายในปีการศึกษา 2555 นอกจากนี้ยังกำหนดให้มีการประเมิน

หลักสูตรเพื่อพัฒนาอย่างต่อเนื่องอย่างน้อยทุก 5 ปี และต้องดำเนินการประกันคุณภาพหลักสูตรให้ครบตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในมาตรฐานหลักสูตร โดยให้ผ่านเกณฑ์อย่างน้อยร้อยละ 80 ของตัวบ่งชี้ทั้งหมด หลักสูตรใดมีผลการประเมินอยู่ในระดับดีขึ้นไปต่อเนื่อง 2 ปี จะได้รับการเผยแพร่โดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และหลังจากได้รับการเผยแพร่แล้ว ยังต้องรักษาคุณภาพให้มีมาตรฐาน และมีผลการประเมินอยู่ระดับดีขึ้นไปอยู่เสมอ หากไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาจะถอนการเผยแพร่จนกว่าจะมีการปรับปรุงให้เป็นไปตามเกณฑ์ดังกล่าว (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2553)

ต่อมาในปี พ.ศ. 2558 สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาออกประกาศเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา และแนวทางการบริหารหลักสูตรให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา บังคับใช้กับหลักสูตรที่กำลังพัฒนา/ปรับปรุง เพื่อเปิดสอนในปีการศึกษา 2559 โดยสาระสำคัญ มีการเพิ่มเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา เพิ่มคุณสมบัติอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรและประจำหลักสูตรให้มีคุณวุฒิที่สัมพันธ์กับสาขาวิชาของหลักสูตร มีคุณสมบัติด้านวิชาการ กำหนดคุณสมบัติของอาจารย์ผู้สอนและผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก รวมไปถึงคุณสมบัติของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ กำหนดเกณฑ์สำหรับหลักสูตรปริญญาตรีที่เน้นปฏิบัติการ และการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็น 6 ด้าน ได้แก่ 1) การกำกับมาตรฐาน 2) บัณฑิต 3) นักศึกษา 4) อาจารย์ 5) หลักสูตรการเรียนการสอน การประเมินผู้เรียน และ 6) สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558) ซึ่งมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามได้ปรับปรุงหลักสูตรในระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษาให้เป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 และเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2558 มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553

จากกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เพื่อให้เป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 และเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2558 พบว่า มีหลักสูตรที่ใช้ระยะเวลาในการรับทราบหลักสูตรจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษามากกว่า 120 วัน ซึ่งไม่เป็นไปตามเกณฑ์ และมีหลักสูตรรอการรับทราบ 7 หลักสูตร มีผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตรในปีการศึกษา 2558 ไม่ผ่านการประเมิน 5 หลักสูตร (นิภา ชื่นทองมอญ, 2559) แสดงว่า การพัฒนาหลักสูตรยังมีปัญหาในบางประเด็น ผู้วิจัยจึงศึกษาว่า เมื่อพิจารณาตามหลักการพัฒนาหลักสูตรแล้ว อาจารย์ประจำหลักสูตรมีกระบวนการพัฒนาหลักสูตรอย่างไร และมีข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการพัฒนาหลักสูตรอย่างไร เพื่อให้กระบวนการพัฒนาหลักสูตรเป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 และเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2558 ซึ่งผู้วิจัยได้นำหลักการพัฒนาหลักสูตรของทาบ่า 7 ขั้น (Taba, 1962: 454) มาเป็นกรอบในการศึกษาครั้งนี้ เนื่องจากมีลักษณะใกล้เคียงกับกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ซึ่งสารสนเทศที่ได้จากผลการวิจัยนี้ สามารถเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรนำไปใช้ในการพัฒนากระบวนการพัฒนาหลักสูตรของมหาวิทยาลัย

ราชภัฏพิบูลสงคราม อันจะส่งผลให้หลักสูตรมีคุณภาพตามเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กำหนด เป็นที่ยอมรับของชุมชนและสังคม

วัตถุประสงค์

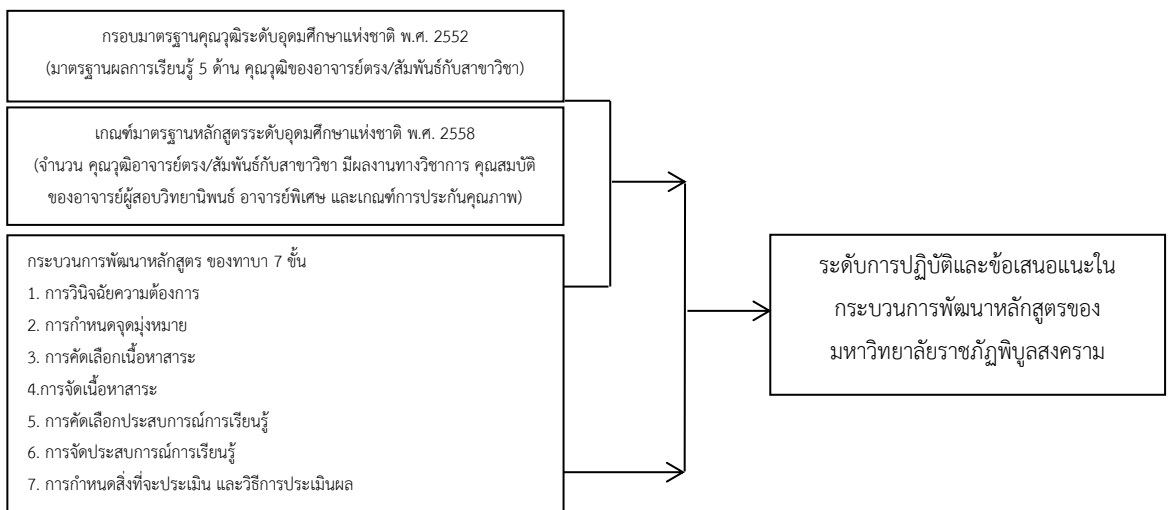
1. เพื่อศึกษาสภาพการปฏิบัติในการพัฒนาหลักสูตรในระดับอุดมศึกษา กรณีศึกษา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 และเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2558

2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรในระดับอุดมศึกษา กรณีศึกษา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 และเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2558

ขอบเขตการวิจัย

ประชากร ได้แก่ อาจารย์ประจำหลักสูตร มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จำนวน 337 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม โดยดำเนินการเก็บข้อมูลในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2559 และเป็นการศึกษาตามกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของทาบ 7 ขั้น ได้แก่ ขั้นที่ 1 การวินิจฉัยความต้องการ ขั้นที่ 2 การกำหนดจุดมุ่งหมาย ขั้นที่ 3 การคัดเลือกเนื้อหา ขั้นที่ 4 การจัดเนื้อหาสาระ ขั้นที่ 5 การคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ ขั้นที่ 6 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และขั้นที่ 7 การกำหนดสิ่งที่จะประเมินและวิธีการประเมินผล

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม “เรื่องกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 และเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2558” โดยผู้วิจัยมีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม ดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามให้เป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 และเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2558 และหลักการพัฒนาคู่มือหลักสูตรของทาบ 7 ขั้น เพื่อกำหนดประเด็นสัมภาษณ์เกี่ยวกับวิธีปฏิบัติ ปัญหาที่พบ และข้อเสนอแนะในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ตามหลักการพัฒนาคู่มือหลักสูตรของทาบ 7 ขั้น โดยเลือกสัมภาษณ์อาจารย์ประจำหลักสูตรคณะต่าง ๆ จำนวน 6 คณะ ๆ ละ 2 คน เพื่อให้ได้ข้อมูล แล้วนำมาสังเคราะห์เป็นแนวทางในการสร้างประเด็นคำถามในแบบสอบถาม

1.2 สร้างแบบสอบถาม เรื่อง “กระบวนการพัฒนาหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 และเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2558” โดยประเด็นคำถามได้มาจากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ เอกสารที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์อาจารย์ประจำหลักสูตร เกี่ยวกับวิธีปฏิบัติ ปัญหาที่พบและข้อเสนอแนะในการพัฒนาคู่มือหลักสูตรตามกระบวนการพัฒนาคู่มือหลักสูตรของทาบ 7 ขั้น แบ่งเนื้อหาออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบปลายปิด (Closed Ended) ให้เลือกตอบ และปลายเปิด (Open Ended) ให้เติมคำ

ตอนที่ 2 กระบวนการพัฒนาคู่มือหลักสูตรและข้อเสนอแนะของอาจารย์ประจำหลักสูตรในการพัฒนาคู่มือหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 และเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2558 มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับให้เลือกตอบ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

1.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบ

1.4 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์มาทำการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ แล้วจัดทำเป็นแบบสอบถามเพื่อเสนอผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาคู่มือหลักสูตร ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ซึ่งผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

1) รองศาสตราจารย์ ดร.คงศักดิ์ ศรีแก้ว รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ วิจัยและบริการวิชาการ

2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิทักษ์ อยู่มี รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร

3) รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐริรา ทับทิม รองอธิการบดีฝ่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา

4) รองศาสตราจารย์ ดร.สุขแก้ว คำสอน อธิการบดีฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์

5) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภลักษณ์ วิริยะสุนน อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอนในระดับอุดมศึกษา

1.5 สร้างแบบประเมินแบบสอบถามสำหรับผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสมของประเด็นคำถามเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติในขั้นตอนต่าง ๆ ของกระบวนการพัฒนาหลักสูตร

1.6 นำเสนอแบบสอบถามและแบบประเมินต่อผู้เชี่ยวชาญ โดยขอความอนุเคราะห์หนังสือมาจากบัณฑิตวิทยาลัย

1.7 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญแล้ว มาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of Congruence) พบว่า ทุกข้อคำถามมีค่า IOC ระหว่าง 0.60-1.00

1.8 นำแบบสอบถามที่ปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้กับอาจารย์ประจำหลักสูตรมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จำนวน 30 คน เพราะมีบริบทใกล้เคียงกัน เพื่อวิเคราะห์ความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbachs' Alpha Coefficient) พบว่า แบบสอบถามมีความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.98

1.9 นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้และหาค่าความเชื่อมั่นแล้วมาจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล/วิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยดำเนินการ ดังนี้

2.1 ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ถึงคณบดีทุกคณะ เพื่อขอความอนุเคราะห์เข้าแจกแบบสอบถามให้อาจารย์ประจำหลักสูตร

2.2 ส่งแบบสอบถามถึงอาจารย์ประจำหลักสูตรทุกคนด้วยตนเอง และติดตามแบบสอบถามได้กลับคืนมาร้อยละ 100

2.3 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม จากนั้นลงข้อมูลในโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS

2.4 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ได้แก่

1) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบในแบบสอบถามตอนที่ 1 ด้วยความถี่ ร้อยละ

2) วิเคราะห์ระดับการปฏิบัติในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม และข้อเสนอแนะในแบบสอบถามตอนที่ 2 ด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ได้ผลดังนี้

1. สภาพการปฏิบัติในการพัฒนาหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พบว่าสภาพการพัฒนาหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 และเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2558 ในภาพรวม มีการปฏิบัติ

ตามหลักการพัฒนาหลักสูตรของทาบ 7 ขั้น ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายขั้น พบว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกขั้น โดยขั้นที่ 7 “การกำหนดสิ่งที่จะประเมินและวิธีการประเมิน” มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และขั้นที่ 1 “การวินิจฉัยความต้องการ (สำรวจปัญหา ความต้องการและจำเป็นของสังคมและผู้เรียน)” มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังแสดงผลการวิจัยในแต่ละขั้น ตามตาราง 1-7

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสภาพการปฏิบัติในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามตามหลักการพัฒนาหลักสูตรของทาบ ขั้นที่ 1 การวินิจฉัยความต้องการ

รายการ	μ	σ	สภาพระดับ การปฏิบัติ
1. การประเมินความพร้อมเบื้องต้นว่าอาจารย์มีศักยภาพตามเกณฑ์ของ สกอ.หรือสกววิชาชีพในการเปิดสอนในสาขาวิชาที่ต้องการพัฒนา	4.16	0.88	มาก
2. การคัดเลือกอาจารย์ประจำหลักสูตรโดยคำนึงถึงศักยภาพให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2558	4.15	0.86	มาก
3. อาจารย์ประจำหลักสูตรทุกคนมีส่วนร่วมในขั้นตอนการวินิจฉัยความต้องการและจำเป็น	4.11	0.88	มาก
4. การเปรียบเทียบหลักสูตรสาขาวิชากับหลักสูตรสาขาวิชาในระดับเดียวกันของสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ	4.01	0.90	มาก
5. การสำรวจความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต	3.98	0.87	มาก
6. การสำรวจความต้องการศึกษาต่อของผู้เรียน	3.84	0.89	มาก
7. การสำรวจสภาพปัญหา ความต้องการและความจำเป็นของผู้เรียนและผู้ใช้บัณฑิตโดยทั่วถึง	3.82	0.89	มาก
8. การสำรวจความต้องการของตลาดแรงงาน	3.76	0.95	มาก
9. ระยะเวลาที่เพียงพอในการสำรวจความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม	3.59	0.89	มาก
10. อาจารย์ประจำหลักสูตรได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการของกระบวนการพัฒนาหลักสูตรก่อนดำเนินการพัฒนาหลักสูตร	3.57	0.91	มาก
11. มหาวิทยาลัยจัดสรรงบประมาณในการสำรวจความต้องการจำเป็น ในการพัฒนาหลักสูตรเพียงพอ	3.25	0.97	ปานกลาง
รวม	3.84	0.90	มาก

จากตาราง 1 พบว่า สภาพการพัฒนาหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามมีการปฏิบัติตามกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของทาบา ในขั้นที่ 1 การวินิจฉัยความต้องการ (สำรวจสภาพปัญหา ความต้องการ และความจำเป็นของสังคมและผู้เรียน) ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.84$) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 10 รายการ มีเพียง 1 ประเด็นการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง คือ “มหาวิทยาลัยจัดสรรงบประมาณในการสำรวจความต้องการ จำเป็น ในการพัฒนาหลักสูตรเพียงพอ” โดยประเด็น “การประเมินความพร้อมเบื้องต้นว่าอาจารย์มีศักยภาพตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา หรือสภามหาวิทยาลัยในการเปิดสอนในสาขาวิชาที่ต้องการพัฒนา” มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu = 4.16$) โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3 ลำดับสุดท้าย ได้แก่ “มหาวิทยาลัยจัดสรรงบประมาณในการสำรวจความต้องการ จำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรเพียงพอ” ($\mu = 3.25$) “อาจารย์ประจำหลักสูตรได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการของกระบวนการ พัฒนาหลักสูตรก่อนดำเนินการพัฒนาหลักสูตร” ($\mu = 3.57$) “ระยะเวลาที่เพียงพอในการสำรวจความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม” ($\mu = 3.59$) และ “การสำรวจความต้องการของตลาดแรงงาน” ($\mu = 3.76$)

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสภาพการปฏิบัติในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ตามหลักการพัฒนาหลักสูตรของทาบา ขั้นที่ 2 การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

รายการ	μ	σ	สภาพระดับการปฏิบัติ
1. การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับสาขา	4.21	0.74	มาก
2. การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสอดคล้องกับปรัชญาของหลักสูตร	4.12	0.75	มาก
3. อาจารย์ประจำหลักสูตรทุกคน มีส่วนร่วมในการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	4.06	0.86	มาก
4. การเขียนจุดมุ่งหมายของหลักสูตรใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายกระชับ สามารถปฏิบัติได้จริง	4.04	0.71	มาก
5. การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่สอดคล้องกับนโยบายของประเทศ	3.96	0.82	มาก
6. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม มีส่วนร่วมในการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	3.58	0.87	มาก
รวม	3.99	0.79	มาก

จากตาราง 2 พบว่า สภาพการพัฒนาลัทธิสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามมีการปฏิบัติตามกระบวนการพัฒนาลัทธิสูตรของทาบา ในขั้นที่ 2 การกำหนดจุดมุ่งหมายของลัทธิสูตร ในภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\mu = 3.99$) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า มีการปฏิบัติในระดับมากทุกรายการ โดยประเด็น “การกำหนดจุดมุ่งหมายของลัทธิสูตรที่สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับสาขา/สาขาวิชา” มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu = 4.21$) โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3 ลำดับสุดท้าย ได้แก่ “ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม มีส่วนร่วมในการกำหนดจุดมุ่งหมายของลัทธิสูตร” ($\mu = 3.58$) “การกำหนดจุดมุ่งหมายของลัทธิสูตรที่สอดคล้องกับนโยบายของประเทศ” ($\mu = 3.96$) และ “การเขียนจุดมุ่งหมายของลัทธิสูตรใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย กระชับ สามารถปฏิบัติได้จริง” ($\mu = 4.04$)

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสภาพการปฏิบัติในกระบวนการพัฒนาลัทธิสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามตามหลักการพัฒนาลัทธิสูตรของทาบา ขั้นที่ 3 การคัดเลือกเนื้อหาสาระ

รายการ	μ	σ	สภาพระดับการปฏิบัติ
1. เนื้อหาของลัทธิสูตรได้ผ่านการวิพากษ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ	4.46	0.73	มาก
2. เนื้อหาของลัทธิสูตรส่งเสริมความรู้ความสามารถในวิชาชีพของผู้เรียน	4.30	0.96	มาก
3. สอดคล้องกับปรัชญาและจุดมุ่งหมายของลัทธิสูตร	4.20	0.72	มาก
4. อาจารย์ประจำหลักสูตรทุกคนมีส่วนร่วมในการคัดเลือกเนื้อหาสาระ	4.19	0.87	มาก
5. เนื้อหาของลัทธิสูตรมีความยาก-ง่าย เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของผู้เรียน	4.17	0.70	มาก
6. การคัดเลือกอาจารย์ผู้สอนในรายวิชาคำนึงถึงศักยภาพที่เหมาะสม	4.15	0.83	มาก
7. เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	4.05	0.79	มาก
8. เป็นไปตามความต้องการ ความจำเป็นของสังคม และผู้เรียน	4.00	0.79	มาก
9. เป็นไปตามความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต	3.93	0.82	มาก
รวม	4.16	0.80	มาก

จากตาราง 3 พบว่า สภาพการพัฒนาลัทธิสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามมีการปฏิบัติตามกระบวนการพัฒนาลัทธิสูตรของทาบา ในขั้นที่ 3 การคัดเลือกเนื้อหาสาระ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.16$) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า มีการปฏิบัติในระดับมากทุกรายการ โดยประเด็น “เนื้อหา

ของหลักสูตรได้ผ่านการวิพากษ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ” มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu = 4.46$) โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3 ลำดับสุดท้าย ได้แก่ “เป็นไปตามความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต” ($\mu = 3.93$) “เป็นไปตามความต้องการ และความจำเป็นของสังคมและผู้เรียน” ($\mu = 4.00$) และ “เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง” ($\mu = 4.05$)

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสภาพการปฏิบัติในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ตามหลักการพัฒนาหลักสูตรของทาบา ชั้นที่ 4 การจัดเนื้อหาสาระ

รายการ	μ	σ	สภาพระดับการปฏิบัติ
1. เป็นไปตามโครงสร้างหลักสูตรตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2558	4.33	0.64	มาก
2. เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	4.23	0.65	มาก
3. เป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติว่าอะไรควรเรียนก่อน-หลัง	4.21	0.70	มาก
4. เหมาะสมกับเวลาเรียน	4.06	0.72	มาก
5. สอดคล้องกับสื่อ วัสดุ และอุปกรณ์การเรียนการสอน	3.81	0.81	มาก
รวม	4.13	0.70	มาก

จากตาราง 4 พบว่า สภาพการพัฒนาหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามมีการปฏิบัติตามกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของทาบา ในชั้นที่ 4 การจัดเนื้อหาสาระ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.13$) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า มีการปฏิบัติในระดับมากทุกรายการ โดยประเด็น “เป็นไปตามโครงสร้างหลักสูตรตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2558” มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu = 4.33$) โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3 ลำดับสุดท้าย ได้แก่ “สอดคล้องกับสื่อวัสดุและอุปกรณ์การเรียนการสอน” ($\mu = 3.81$) “เหมาะสมกับเวลาเรียน” ($\mu = 4.06$) และ “เป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ว่า อะไรควรเรียน ก่อน-หลัง” ($\mu = 4.21$)

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสภาพการปฏิบัติในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ตามหลักการพัฒนาหลักสูตรของทาบา ขั้นที่ 5 การคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้

รายการ	μ	σ	สภาพระดับ การปฏิบัติ
1. สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	4.18	0.70	มาก
2. ประโยชน์ต่อการนำไปประยุกต์ใช้	4.17	0.70	มาก
3. ส่งเสริมเจตคติที่ดีต่อการเรียนในหลักสูตร	4.12	0.70	มาก
4. ให้ประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลายกับผู้เรียน	4.03	0.72	มาก
5. ช่วยพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวม	4.00	0.71	มาก
6. กิจกรรมที่หลากหลายให้ผู้เรียนได้เลือกปฏิบัติ	3.99	0.78	มาก
รวม	4.08	0.72	มาก

จากตาราง 5 พบว่า สภาพการพัฒนาหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามมีการปฏิบัติตามกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของทาบา ในขั้นที่ 5 การคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.08$) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า มีการปฏิบัติในระดับมากทุกรายการ โดยประเด็น“สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร” มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu = 4.18$) โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3 ลำดับสุดท้าย ได้แก่ “มีกิจกรรมที่หลากหลายให้ผู้เรียนได้เลือกปฏิบัติ” ($\mu = 3.99$) “ช่วยพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวม” ($\mu = 4.00$) และ “ให้ประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลายกับผู้เรียน” ($\mu = 4.03$)

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสภาพการปฏิบัติในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ตามหลักการพัฒนาหลักสูตรของทาบา ขั้นที่ 6 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้

รายการ	μ	σ	สภาพระดับ การปฏิบัติ
1. เน้นให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้	4.27	0.73	มาก
2. คำนึงถึงการนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์	4.25	0.72	มาก
3. ปลุกฝังจรรยาบรรณของวิชาชีพ	4.21	0.80	มาก
4. เป็นไปตามลำดับ ก่อน-หลัง และมีความต่อเนื่อง	4.00	0.74	มาก
5. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผน	3.68	0.89	มาก
รวม	4.08	0.78	มาก

จากตาราง 6 พบว่า สภาพการพัฒนาหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามมีการปฏิบัติตามกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของทาบา ในขั้นที่ 6 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.08$) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า มีการปฏิบัติในระดับมากทุกรายการ โดยประเด็น “เน้นให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้” มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu = 4.27$) โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3 ลำดับสุดท้าย ได้แก่ “เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผน” ($\mu = 3.68$) “เป็นไปตามลำดับก่อน-หลัง มีความต่อเนื่อง” ($\mu = 4.00$) และ “ปลูกฝังจรรยาบรรณของวิชาชีพ” ($\mu = 4.21$)

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสภาพการปฏิบัติในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ตามหลักการพัฒนาหลักสูตรทาบา ขั้นที่ 7 การกำหนดสิ่งที่ประเมิน และวิธีการประเมินผล

รายการ	μ	σ	สภาพระดับการปฏิบัติ
1. เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2558	4.31	0.70	มาก
2. ครอบคลุมมาตรฐานผลการเรียนรู้อย่างน้อย 5 ด้าน หรือเป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับสาขา/สาขาวิชา (มคอ. 1) ที่กำหนด	4.28	0.75	มาก
3. เป็นไปตามตัวบ่งชี้ผลการดำเนินงานของหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552	4.26	0.73	มาก
4. สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและประสบการณ์การเรียนรู้ที่จัดไว้ในหลักสูตร	4.15	0.73	มาก
5. สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	4.14	0.75	มาก
6. ความชัดเจน	4.03	0.73	มาก
รวม	4.19	0.73	มาก

จากตาราง 7 พบว่า สภาพการพัฒนาหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามมีการปฏิบัติตามกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของทาบา ในขั้นที่ 7 การกำหนดสิ่งที่ประเมินและวิธีการประเมินผล ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.19$) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่า มีการปฏิบัติในระดับมากทุกรายการ โดยประเด็น “เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2558” มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu = 4.31$) โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3 ลำดับสุดท้าย ได้แก่ “มีความชัดเจน” ($\mu = 4.03$) “สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร” ($\mu = 4.14$) “และสอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและประสบการณ์การเรียนรู้ที่จัดไว้ในหลักสูตร” ($\mu = 4.15$)

2. ข้อเสนอแนะกระบวนการพัฒนาหลักสูตรในระดับอุดมศึกษา

ตาราง 8 ข้อเสนอแนะกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ตามหลักการพัฒนาหลักสูตรของทาบา 7 ชั้น จากคำถามแบบปลายเปิดเพื่อสอบถามอาจารย์ประจำหลักสูตร

ขั้นที่	ข้อเสนอแนะโดยสรุป
1. การวินิจฉัยความต้องการ	มหาวิทยาลัยควรสนับสนุนให้มีการทำวิจัยด้วยวิธีการที่หลากหลาย ชัดเจน ครอบคลุมโดยทั่วถึง ในจำนวนที่เหมาะสม โดยจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ และกำหนดให้มีหน่วยงานของมหาวิทยาลัยเป็นฝ่ายดำเนินการ มีระยะเวลาอย่างเพียงพอ
2. การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	ควรมีการกำหนดให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการของตลาดแรงงาน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แผนพัฒนาการศึกษาของรัฐบาล มีความชัดเจน ครอบคลุม ง่ายต่อวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้วิธีการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อหาเป้าหมายร่วมกัน
3. การคัดเลือกเนื้อหาสาระ	อาจารย์ประจำหลักสูตรทุกคน ควรมีส่วนร่วมในการคัดเลือกเนื้อหาสาระ โดยให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพ เนื้อหามีความเชื่อมโยงในเชิงบูรณาการ
4. การจัดเนื้อหาสาระ	อาจารย์ประจำหลักสูตร โดยจัดเนื้อหาสาระให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร วัสดุอุปกรณ์ที่มี จัดจากง่ายไปหายาก จัดตามจำเป็นและจัดโดยต่อเนื่อง ให้มีความทันสมัย นำไปปฏิบัติได้จริง เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ให้เป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ
5. การคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้	อาจารย์ผู้สอนควรคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีหลากหลาย เหมาะสม นำไปใช้ได้จริง โดยสอดคล้องกับบริบทของสังคม เหมาะสมกับศาสตร์ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความสุข ให้ผู้มีส่วนประสบการณ์ร่วมแสดงความคิดเห็น เปิดโอกาสให้นักศึกษาวางแผนเรียนรู้ร่วมกัน จัดการเรียนการสอนแบบ PBL หรือการศึกษาดูงาน เสริมจุดแข็งพัฒนาจุดอ่อนของนักศึกษา
6. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้	ควรจัดโดยให้มีความหลากหลาย มีชีวิตชีวา เหมาะสมกับศาสตร์และช่วงการเรียนรู้ เรียงลำดับความสำคัญและความต่อเนื่อง มีการเรียนภาคทฤษฎีกับภาคปฏิบัติควบคู่กันไป มีการประยุกต์ใช้ ICT ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ มีอาจารย์พิเศษมาช่วยสอน และสามารถนำไปใช้ได้ ปฏิบัติได้จริง
7. การกำหนดสิ่งที่จะประเมินและวิธีการประเมิน	มีความชัดเจน สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ วิธีการถูกต้อง เหมาะสม และต่อเนื่อง โดยประเมินตามสภาพจริง มีเครื่องมือที่หลากหลาย ครอบคลุม วัดได้ ปฏิบัติได้จริง สอดคล้องกับพฤติกรรมที่จะวัด และความรู้ความสามารถของผู้เรียน มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินหลักสูตร ประเมินตามกรอบมาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ เกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษา และตามเกณฑ์สาขาวิชาชีพ

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษากระบวนการพัฒนาหลักสูตรในระดับอุดมศึกษา กรณีศึกษา : มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เพื่อให้เป็นไปตามกรอบมาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 และเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2558 ที่พบว่าอาจารย์ประจำหลักสูตรมีความเห็นว่าสภาพการปฏิบัติในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม มีการปฏิบัติเป็นไปตามหลักการพัฒนาหลักสูตรของทาบ่า 7 ขั้น (Taba, 1962: 454) ในภาพรวมและรายชั้นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้ที่เกี่ยวข้องมีความรู้และประสบการณ์ในการพัฒนาหลักสูตร สอดคล้องกับข้อมูลของอาจารย์ประจำหลักสูตรที่ได้จากงานวิจัยนี้ กล่าวคือ อาจารย์ประจำหลักสูตรมีอายุเฉลี่ย 40 ปี มีประสบการณ์สอนในสถาบันอุดมศึกษาโดยเฉลี่ย 10 ปี และส่วนใหญ่ร้อยละ 73.60 ผ่านการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรที่คณะหรือมหาวิทยาลัยจัดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของพระมหาสุทัศน์ นักการเรือน (ติสสรวาทิ) และคณะ (2558) เกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ที่พบว่า ผู้ที่ผ่านการอบรมเกี่ยวกับการอบรมมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ มีลักษณะการปฏิบัติต่างจากผู้ที่ไม่เคยผ่านการอบรมเกี่ยวกับการอบรมมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

ในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของมหาวิทยาลัยตามหลักการพัฒนาหลักสูตรของทาบ่า 7 ขั้น อยู่ในระดับการปฏิบัติมาก ซึ่งจากผลในขั้นที่ 1 คือ การวินิจฉัยความต้องการ มีการปฏิบัติต่ำสุด ใน 7 ขั้น โดยเฉพาะขั้นตอนมีระยะเวลาที่เพียงพอในการสำรวจความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ($\mu = 3.59$) ความรู้ความเข้าใจหลักการพัฒนาหลักสูตรของอาจารย์ประจำหลักสูตร ($\mu = 3.57$) และการจัดสรรงบประมาณในการสำรวจความต้องการ จำเป็น ในการพัฒนาหลักสูตร ($\mu = 3.25$) มีการปฏิบัติต่ำสุดตามลำดับ ในขั้นที่ 1 คือ การพัฒนาหลักสูตร ตามหลักของทาบ่า ซึ่งแสดงให้เห็นว่า และยังสอดคล้องกับประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง ขั้นตอนการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 ที่ว่า “หลักสูตรต้องคำนึงถึงความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ สถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนสาขา/สาขาวิชานั้น นักเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการ องค์กรวิชาชีพ ผู้ใช้บัณฑิต และให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเหล่านี้มีส่วนร่วมในการให้ความคิดเห็นเพื่อปรับปรุงให้เหมาะสม ทันสมัย ทุก ๆ 5 ปี และเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงในครั้งต่อไป” (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552)

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยที่พบในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ให้เป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2558 และเป็นไปตามหลักการพัฒนาหลักสูตรของทาบ่า ได้ข้อเสนอนี้ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. มหาวิทยาลัยควรให้ความสำคัญกับขั้นตอนการวินิจฉัยความต้องการ ซึ่งพบวาระระดับการปฏิบัติต่ำกว่าขั้นตอนอื่น ๆ กล่าวคือ มหาวิทยาลัยควรสนับสนุนให้มีการทำวิจัยด้วยวิธีการที่หลากหลาย ชัดเจน ครอบคลุมทั่วถึง ในจำนวนที่เหมาะสม โดยจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ และกำหนดให้มีหน่วยงานของมหาวิทยาลัยเป็นฝ่ายดำเนินการ มีระยะเวลาอย่างเพียงพอ

2. ผู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของมหาวิทยาลัย ควรนำข้อเสนอแนะ 6 ประเด็นที่ได้จากอาจารย์ประจำหลักสูตรไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติ กล่าวคือ 1) ควรคัดเลือกบุคลากรประจำหลักสูตรให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2558 2) ควรกำกับกระบวนการพัฒนาหลักสูตรให้เป็นไปตามหลักการของการพัฒนาหลักสูตร 3) ควรนำผลความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม มาใช้ประกอบการพัฒนาหลักสูตร 4) ควรสำรวจความต้องการในการศึกษาต่อและความต้องการในการใช้บัณฑิตโดยทั่วถึงทุกหลักสูตร 5) ควรจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาหลักสูตรให้เพียงพอ และ 6) ควรจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาหลักสูตรแก่อาจารย์ประจำหลักสูตร

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

มหาวิทยาลัยควรเพิ่มความสำคัญในเรื่องการจัดสรรงบประมาณในการสำรวจความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตร การสร้างความรู้ความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของอาจารย์ประจำหลักสูตร และระยะเวลาในการสำรวจความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้ง 3 ประเด็น เพื่อที่จะให้กระบวนการวินิจฉัยความต้องการตามหลักการพัฒนาหลักสูตรของทาบามีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติเพิ่มมากขึ้น ซึ่งหมายถึง ทำให้หลักสูตรมีความประสิทธิภาพมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- นิภา ชื่นทองมอญ. (2559). ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตรประจำปีการศึกษา 2558. ใน การประชุมสภามหาวิทยาลัย ครั้งที่ 126 (10/2559) (น. 22). พิษณุโลก: สำนักงานสภามหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- พระมหาสุทัศน์ นักการเรียน (ติสสรวาทิ), ไฉไลฤดี ยูณะศิริ, รุ่งทิพย์ กล้าหาญ, และปฏิธรรม สำเนียง. (2558). แนวทางการปฏิบัติตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ : ปัญหาอุปสรรค การแก้ไขและแนวทางการพัฒนา (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: กองวิชาการ สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2552). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2552 และแนวทางการปฏิบัติเอกสารแนบท้ายประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.

_____. (2553). *มาตรฐานการอุดมศึกษาและเกณฑ์มาตรฐานที่เกี่ยวข้อง* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.

_____. (2558). *ราชกิจจานุเบกษาเล่ม 132 ตอนพิเศษ 295 ง เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรีเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา และแนวทางการบริหารเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2558*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.

Taba, H. (1962). *Curriculum Development: Theory and Practice*. New York: Harcourt Brace and world.